

Конкурсная праграма для вучняў 5-11 класаў «Масленічныя забавы»

В. В. Саўчук,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
вышэйшай катэгорыі
гімназіі № 2 г. Пінска»

Мэта: праз увасабленне беларускага народнага свята «Масленіца» данесці да навучэнцаў узоры народнага мастацтва; абудзіць цікавасць да роднай мовы, культуры беларускага народа, яго гісторыі.

Удзельнікі: 2 вядучыя, Вясна, 10 валачобнікаў, 2 каманды па 12 чалавек, гледачы.

Абсталяванне: планшэты вядучым, чучала Масленіцы, 5 размаляваных самалёцікаў, 4 калодкі, 4 карткі з прыпеўкамі, 4 абручы, канат, торбачкі, набітыя сенам, лаўка, паваротныя слупкі, вярхоўка, вярхоўкі па 50 см, сняжкі з паперы, 2 патэльні, 2 бліны з паралону, 2 стулы, 2 венікі, кеглі, валёнкі, посцілка, пальчаткі, 2 т урнікі, 6 шалікаў, 2 хусткі, 2 мяшкі, абаранкі, стужкі, медалі, пралескі, шылда, каляровая крэйда для журы, граматы.

Ход мерапрыемства

Мерапрыемства праводзіцца на стадыёне. Кожны клас рыхтуе «пікнік»: стол, засланы абрусам, збоку ўпрыгожаны эмблемай-плакатам з блінам і прымаўкай; на сталах стаяць самавары і ежа: бліны, абаранкі, гарбата. Гучаць народныя песні.

На сярэдзіну стадыёна, прытанцоўваючы, выходзяць вядучыя.

1 вядучы. Гэй, весялей збірайцеся, людзі!

Зараз свята да нас прыбудзе!

2 вядучы. Ад усіх дзвярэй, ад усіх варот

Збірайся хутчэй, спяшайся народ!

1 вядучы. Міласці просім

Завітаць да нас у госці!

2 вядучы. Будзем песні спяваць,

Весяліцца ды гуляць!

1 вядучы. Да нас вясна ідзе,

Сонейка нясе!

2 вядучы. Вясну сустракаем, Зіму адпраўляем!

У нас сёння –

Разам. Масленіца!

Музыка 2.

З'яўляюцца валачобнікі, якія нясуць чучала Масленіцы.

1 вядучы. Сустракаем нашых валачобнікаў.

2 вядучы. Вітаем усіх, хто часіну знайшоў,
На наша свята пагуляць прыйшоў!

1 вядучы **валачобнік.** Прывезлі вам Масленіцу,
Сустракаем ластавіцу,

2 валачобнік. Наша Масленіца гадавая,
Яна госцейка дарагая.

3 валачобнік. Масленіца-крывашыйка,
Сустракаем цябе харашэнька:

4 валачобнік. Сырам, маслам і бліном
І румяным пірагом!

5 валачобнік. Шырокая Масленіца,
Мы табою хвалімся,
На горках катаемся,
Блінамі аб'ядаемся!

6 валачобнік. А ў нас сёння Масленіца!
Прыляцела ластавіца!

7 валачобнік. Села-пала на калу,
Кідала масла па каму.

8 валачобнік. А мы Масленку чакалі –
Усю нядзельку выглядалі.

9 валачобнік. А мы думалі Масленка сем нядзелек,
Ажно Масленка сем дзянёчкаў!

10 валачобнік. Нас Масленка абманіла:
На сем нядзелек паста пасадзіла.

Валачобнікі (разам) Сырна вам! Маслена вам!
Валачобнікі выконваюць танец.

1 вядучы. Светач, ты толькі паглядзі, колькі народу сабралася! Мы свята пачынаем!

2 вядучы. Чакаюць вас гульні вясёлыя і спаборніцтвы забаўныя!

1 вядучы. На другіх паглядзіце і сябе пакажыце!

2 вядучы. Толькі такі ў нас закон: сумным і злым на свята праход забаронены!

1 вядучы. Сярод вас няма такіх? Не? А вось мы зараз і праверым.

Вядучыя падыходзяць да гасцей і праводзяць с імі міні-віктарыну.

1. Адкажыце, якая страва ўказвае на тое, што сённяшняе свята сапраўды
Масленіца? (*Бліны.*)

2. А з чым суадносіцца блін у гэтае свята? (*З сонцам.*)

3. Што пачынацца на наступны дзень пасля Масленіцы? (*Вялікі пост.*)

4. Назавіце, калі ласка, традыцыйныя святочныя забавы ў гэты дзень.
(*Перацягванне каната, бег у мяшках, гульня у сняжкі, спальванне чучала.*)

1 вядучы. Дзякуй вялікі! Да Вялікага паста яшчэ далёка. А святочных забаў мы ведаем многа!

2 вядучы. Тады пачынаем?

1 вядучы. Пачынаем!

2 вядучы. Мы запрашаем паўдзельнічаць у масленічных забавах 2 каманды. Сустракаем каманду «Дранікі»! Апладысменты!

1 вядучы. А зараз – каманда «Аладкі»! Сустракаем!

2 вядучы. Дазвольце прадставіць журы...

1 вядучы. А ўзначальвае журы, канешне, сама спадарыня Вясна! Але пакуль яна хаваецца і сочыць за намі.

2 вядучы. За перамогу у конкурсе або правільны адказ кожная каманда атрымае абаранак, які будзе вешацца на стужку. У якой каманды напрыканцы звязка абаранкаў атрымаецца даўжэйшай, тая і пераможа.

1 вядучы. Першы дзень Масленкі называлі «Сустрэчай» ці «Стрэчаннем». У гэты дзень Масленку сустрэкалі і велічалі. Давайце і мы з вамі зробім гэта.

2 вядучы. Для першага конкурсу камандам трэта стаць насупраць адзін аднаго. Такім чынам вы павітаецеся. А вітаць вы будзеце па чарзе вясёлымі прыказкамі і прымаўкамі. (*Каманды загадзя іх завучваюць.*)

1 вядучы. За кожную прыказку або прымаўку пра Масленіцу ўручаецца абаранак.

Прыкладныя прыказкі і прымаўкі

1. Масленіца-палізуха: сыр і масла палізала.
2. Масленка з блінамі, а пост з грыбамі.
3. Будзе Масленка, будзе ля пупа красненька.
4. Масленка-палізуха працягніся хоць да Духа.
5. Масленка-белавутка казалася, што вясна будзе, ды не хутка.
6. А мы Масленку чакалі, усё аладкі выпякалі.
7. Масленіца-аб'ядуха – грошаў прыбяруха.
8. Пост падняў кабыле хвост, а там – Масленіца.
9. Не жыццё, а Масленіца.
10. Не ўсё кату Масленіца, а будзе Вялікі пост.
11. Бліны, блінчыкі, бліны як колы ў вясны.
12. Бліны – сонейку сваякі.
13. Масленка ідзе, бліны ды мёд нясе.
14. Без бліна не масляна.
15. Дзе бліны, там і мы, дзе з маслам каша, там месца наша.
16. На горцы пакатацца, у блінах павалаяцца.
17. Бліны і пацалункі ліку не любяць.
18. Блін не клін – бруха не распора.
19. На мазаны блін і кот па-другому глядзіць.

20.Блінная яда – да вечара хада.

21. Сядзі, баба, да вечара – табе бліноў напечана.

1 вядучы. Ой, штосьці я замерзла!

2 вядучы. І сапраўды, давайце наладзім карагод і запросім усіх.

1 вядучы. Я аб'яўляю новы конкурс – «*Карагод*». Удзельнікі кожнай каманды, бярыцеся за рукі і, не разрываючы рук, запрашайце ўсіх гасцей да ўдзелу ў карагодзе словам: «Чапляйцеся!»

2 вядучы. Тая каманда, якая, пакуль гучыць музыка, назбірае больш чалавек у свой ланцужок, і атрымае абаранак.

1 вядучы. Гэй, народ! Збірайся ў карагод!

2 вядучы. Гэй, народ! Вясна ля варот!

1 вядучы. Дзяўчаты-маладзіцы,
Прыгажуні-чараўніцы,
Падымайцеся,
У святочныя адзенні апранайцеся!

2 вядучы. Будзем усе разам спяваці, скакаці,
Вясну-красну гукаці!

1 вядучы. А зараз, давайце памераемся ланцужкамі!

2 вядучы. Утвараем вялікае кола, а валачобнікаў запрашаем у сярэдзіну!

Вядучыя мераюць ланцужкі і пад музыку ўтвараюць з імі вялікае кола, пасярэдзіне якога танцуюць валачобнікі.

1 вядучы. Вялікі дзякуй усім! Вось і павіталі мы нашу Масленіцу! Гледачы і каманды могуць займаць свае месцы. А мы працягваем!

2 вядучы. Другі дзень Масленіцы называўся «Зайгрышы» ці «Загвіны». У гэты дзень каталіся з гор, каб рос доўгі лён. Вось і мы зараз вызначым, у якіх гаспадароў лепшы лён вырасце ў гэтым годзе.

1 вядучы. Кожная каманда павінна заплесці касу, толькі не з ільну, а з шарфоў. Запрашаюцца па 4 удзельнікі. Адзін чалавек трымае шарфы, тры астатнія заплятаюць. Тая каманда, якая хутчэй і прыгажэй запляце касу, і будзе пераможцай.

1 вядучы. Косы вы можаце аддаць журы для ацэньвання. А мы, пакуль журы падводзіць вынікі, прапануем камандам адгадаць *загадкі*.

✓ Што на двары – гарою, а ў хаце – вадою? (*Снег.*)

✓ Лезе праз акно сівае сукно. Што гэта? (*Мароз.*)

✓ Што зімою камлём угару расце? (*Лядзяш.*)

✓ Усе яго любяць, а як паглядзяць – моршчацца. (*Сонца.*)

✓ Хто двума бадаецца, чатырма ходзіць, адным мух ганяе? (*Карова.*)

✓ Што расцілі, збіралі, тапталі, ткалі і на стол заслалі? (*Абрус.*)

✓ Новая пасудзіна, а ўся ў дзірках. Што гэта? (*Рэшата.*)

- ✓ Белая кабыла ўвесь лес з'ела. (*Печ.*)
- ✓ Вадкае, а не вада, белае, а не снег. (*Малако.*)
- ✓ Сівая карова праз дарогу пройдзе, а белая – засядзе. (*Сыроватка, цадзілка, тварог.*)
- ✓ Без кліноў, без капытоў, само падыходзіць. Ніхто яго не трывожыць. (*Цеста.*)
- ✓ На плеш капнеш, уставіш, папарыш, дастанеш, паправіш. (*Патэлья, блін.*)

2 вядучы. Правільна! Малайцы! Загадкі адгадалі. А цяпер вас зноў чакаюць вясёлыя спаборніцтвы.

1 вядучы. Бліны – галоўны пачастунак на Масленіцу, таму што яны падобны да сонца, якому людзі вельмі рады пасля доўгай зімы. У сераду на Масленіцу цёшчы пяклі бліны і чакалі да сябе ў гасці зяцёў, каб пачаставаць іх сваімі смачнымі блінамі.

2 вядучы. Зараз каманды таксама паспрабуюць напеч бліноў. Наступны **конкурс «Бліны»** будзе праходзіць у тры этапы.

Эстафета «Патэлья на пліце»: удзельнікі па чарзе ставаць патэлью на пліту-стул.

Эстафета «Патэлья ў печы»: капітаны з завязанымі вачыма ставяць патэлью пад стул, члены каманды ім падказваюць.

Эстафета «Асцюдзі блін»: удзельнікі па чарзе перадаюць адзін аднаму гарачы блін.

Слова журы, падвядзенне вынікаў папярэдніх конкурсаў.

1 вядучы. Вось і надышоў чацвёрты дзень Масленіцы, які называўся «Дзень святога Уласа». Лічылася, што ў гэты дзень першы раз праспявае жаваранак.

2 вядучы. А яшчэ ўшаноўвалі маладых, якія пажаніліся ў гэтым годзе, і хадзілі ў лазню.

1 вядучы. Прапаную камандам эстафету «**Тачка**». Каманды разбіваюцца на пары, аднаму з пары неабходна быць «тачкай» – грузавым транспартам з адным колам і дзвюма ручкамі (кола – рукі, ручкі – ногі), а другому – вадзіцелем. «Тачка», рухаючыся на руках, павінна даехаць да паваротнага слупка, памяншаючы ролямі з кіроўцам і вярнуцца назад, дзе ўжо да руху падрыхтавана другая «тачка».

(Таксама можна првесці эстафету «**Тры нагі**». Каманды разбіваюцца на пары, кожнай пары звязваюцца ногі (правую нагу аднаго з левай нагой другога). Пара на трох нагах даб'ягае да паваротнага слупка і вяртаецца на старт.)

2 вядучы. Прышоў пяты дзень Масленіцы, які называўся «Цёшчыны вячэркі». У гэты дзень зяці сваіх любімых цёшчаў у гасці запрашалі.

1 вядучы. Хата ў зяця павінна быць, канешне, вельмі прыбранай. Раней пылясосу не было, хаты прыбіралі мятлой. І я запрашаю каманды да ўдзелу ў эстафеце «**Хто хутчэй на мятле**».

2 вядучы. Трэба прабегаць змейкай паміж растаўленых кеглей вярхом на мятле і не збіць ні воднай (кеглі растаўленыя ланцужком). Перамога тая каманда, у якой колькасць збітых кегляў будзе найменшай.

1 вядучы. Мы з вамі добра весяліліся, што дачакаліся шостага дня Масленіцы. У гэты дзень нявестка збірала да сябе ў госці ўсю мужаву радню.

2 вядучы. Вось і мы запрашаем каманды на вясёлую полечку. Якая каманда будзе весялей яе выконваць, тая і пераможа.

Гучыць полька, усе танцуюць. Падводзяцца вынікі.

Гульня «Хто даўжэй пракруціць абруч».

1 вядучы. Скажыце, калі ласка, што вам нагадвае гэты абруч?.. Так, ён круглы, як сонейка. А на Масленіцу вялікая пашана была тым рэчам і дзеяннем, якія нагадваюць сонца. І бліны круглыя ды жоўтыя, і колы, якія часта запальвалі, таксама круглыя.

2 вядучы. Нават на конях ездзілі вакол вёскі, каб адзначыць кола. А мы гэта усё забылі, але гуляць з абручамі таксама любім.

1 вядучы. О, гэта вельмі масленічная гульня! Запрашаем ад кожнай каманды па 4 дзяўчыны. Паглядзім, каторая з вас самая спрытная. Тая дзяўчына, якая даўжэй пракруціць абруч, і будзе пераможцай.

Гульня «Перацягванне каната».

1 вядучы. Наступнае спаборніцтва для каманд – «Перацягванне каната». Правілы простыя: хто перацягне – той перамог. Але праводзіць мы будзем у 2 этапы: традыцыйна і стоячы спінай адзін да аднаго.

Гульня «Бой фламінгаў» (для гледачоў).

2 вядучы. Вы становецеся ў круг, падымаеце адну нагу, трымаючы яе рукой. Патрэбна, скачучы на адной назе, штурхаць адзін аднаго ў плячо, каб выпіхнуць з круга. Хто першы выпхне супраціўніка – той пераможца.

1 вядучы. Аб'яўляецца эстафета для каманд «Скокі ў мяшках».

Гульня для гледачоў «Бой багатыроў».

1 вядучы. Запрашаецца двое гульцоў. Вы павінны стаць на лаўку, у рукі вам дадуць торбы з сенам. Гэтай торбай трэба збіць супраціўніка з лаўкі. Хто першы саб'е – той пераможца.

Скаканне праз скакалку.

2 вядучы. Гледачам вялікі дзякуй за актыўнасць. І зноў удзельнічаюць каманды. Запрашаюцца па 4 удзельнікі.

1 вядучы. Ваша задача – зрабіць як мага больш скачкоў праз скакалку ўчацвярых. Будзем лічыць усе разам....

1 вядучы. Ай да зімушка-зіма!

Зіма цудоўная была!

2 вядучы. Але пара зіму праганяць

Пара вясну сустракаць!

1 вядучы. Масленіцу праважаем
Вясну сустракаем.

І вы, дзеці, развітвайцеся з Масленіцай і з зімой.

1 валачобнік. Ты бывай, бывай, наша шырокая!

2 валачобнік. Прыходзіла ты з дабром, з сырам, маслам і яйком.

3 валачобнік. З блінамі, пірагамі і аладкамі.

4 валачобнік. Ты бывай, Масленіца, бывай, зіма!

Усе: Прывітанне, вясна!

Усе ўдзельнікі свята становяцца ў кола. Запальваецца чучала Масленіцы.

4 валачобнік. Гары, гары, жарка, прыедзе кухарка.

5 валачобнік. Кухарка – на карове, кухар – на кабыле,

6 валачобнік. Дзеці – на цялятах, слугі – на шчанятах.

1 валачобнік. Годзе, сняжыначкі, сыпацца з неба,
Цёплага сонца чакае ўжо глеба.

5 валачобнік. Мы нагуляліся з вамі уволю,
Баб наляпілі са снегу даволі.

2 валачобнік. Хутка растопяць нас сонца прамені,
Рэк, ручаёў мы пачуем бурленне,

6 валачобнік. Удосталь нап’ецца матуля-зямлца
Свежай, сцюдзёнай, вясенняй вадзіцы.

Пасля таго, як чучала згарыць, валачобнікі гукаюць вясну.

1 валачобнік. Благаславі, Божа, вясну-красну
На ціхае лета, на буйное жыта.

2 валачобнік. Каб наша жыта ў трубы павілося,
У трубы павілося, на бок схілілася.

3 валачобнік. На полі – снапамі, а ў гумне – тарпамі.
На таку ўмалотна, у арудзе прысыпна.

4 валачобнік. А ў млыне прывольна, а ў дзяжы падыходна,
А ў пячы пячыста, а на сталі краіста.

5 валачобнік. Прыйдзі, вясна, прыйдзі, красна,
Да нас у таночак,
Прынясі збожжа, прынясі красак,
Каб звіць вяночак.

6 валачобнік. Прыйдзі, вясна, да нас з радасцю,
З вялікай да нас міласцю!

(Удзельнікі свята хорам клічуць вясну.)

Усе. Прыйдзі, вясна, прыйдзі, красна,

Да нас у таночак,

Прынясі збожжа, прынясі красак,

Каб звіць вяночак.

З’яўляецца Вясна, адорваючы прысутных галінкамі вярбы.

7 валачобнік. Гэй, вясна-красна, што ты нам прынясла?

Вясна. Я вам прынесла на зямелькутравіцу,

На травіцу расіцу,

На лясочак лісточак,

На дзяўчатак вяночак.

Бачу я, што чакалі вы вясновае абуджэнне прыроды. І да свята добра падрыхтаваліся. А бліноў колькі напаялі! Яны вельмі падобныя на сонца, а значыць, дапамагаюць паскорыць надыход цяпла. Я назірала за святам і вельмі ўдзячна ўсім, асабліва камандам «Аладкі» і «Дранікі». А зараз мы са спадаром Веснавіком і маімі сяброўкамі Вясянкі падвядзем вынікі конкурсаў і ўзнагародзім каманду-пераможцу.

Уручаюцца граматы і медалі, Вясна абсыпае каманду- пераможцу пралескамі і спявае песню-падарунак.

2 вядучы. Так добра мы з вамі гулялі, што і да апошняга сёмага дня Масленіцы дабраліся, які ў народзе называўся «Прабачальная бяседа». У гэты вечар усе родныя прасілі прабачэння адзін у аднаго.

1 вядучы. Звычайна казалі: «Прабач, калі саграшыў перад табой справай ці языком». А цяпер, паколькі ў нас тут сабралася ўся сямейка: і сваты, і браты, і кумы – прыйшла пара прасіць прабачэння адзін у аднаго.

Гучыць музыка, усе прысутныя просяць адзін у аднаго прабачэння.

2 вядучы. На жаль, прыйшоў час развітвацца.

1 вядучы. Дзякуй вам, даражэнькія, за спрыт, за весялосць вашу. У народзе кажуць: «Хто людзей весяліць, за таго ўвесь свет стаіць».

2 вядучы. Вось і мы з вамі сёння добра павесяліліся, у гульні пагулялі, смачных бліноў пакаштавалі.

1 вядучы. Ну усё, даражэнькія, бывайце!

Блінцы, варэнне спажывайце...

2 вядучы. Ды Масленку ўспамінайце!